

İlgili Kanun / Madde
4857 S. İşK/2

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2022/17656

Karar No. 2023/1210

Tarihi: 23.01.2023

●**YARGI YOLUNUN KAMU DÜZENİNDEN OLDUĞU YARGILAMANIN HER AŞAMASINDA DEĞERLENDİRİLECEĞİ VE RESEN DİKKATE ALINACAĞI**

●**İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA KARAR VERİLMESİ HALİNDE DAVA ŞARTI NEDENİYLE RET KARARI VERMEKLE YETİNİLECEĞİ DOSYANIN MAHKEMESİNE GÖNDERİLMESİNE KARAR VERİLMEYECEĞİ**

●**STATÜ HUKUKUNA TABİ ÇALIŞMA NEDENİYLE ARALARINDA İŞ SÖZLEŞMESİ BULUNMAYAN İLİŞKİDEN DOĞAN UYUŞMAZLIĞA İŞ MAHKEMESİNİN BAKAMAYACAĞI**

●**SOSYAL GÜVENLİK HUKUKU AÇISINDAN 4/a STATÜSÜNDE GÖSTERİLMİŞ OLMANIN TEK BAŞINA İŞ SÖZLEŞMESİ BULUNDUĞU ANLAMINA GELMEYECEĞİ**

ÖZETİ Mahkemenin görevi gibi yargı yolu da kamu düzenine ilişkindir. Bu sebeple, yargılamanın her aşamasında yargı yolunun caiz olup olmadığının mahkemece resen gözetilmesi gerekir. Görülmekte olan bir davada iş mahkemesinin görevli olmadığının belirlenmesi hâlinde adli yargı görevli ise davanın göreve ilişkin dava şartı yokluğu nedeniyle usulden reddine ve dosyanın görevli hukuk mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi gerekir. Buna karşılık idari yargının görevli olması durumunda, davanın yargı yoluna ilişkin dava şartının mevcut olmaması sebebiyle nedeni ile usulden reddi kararı ile yetinilir; ayrıca gönderme kararı verilemez.

Davacının sosyal güvenlik hukuku yönünden 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında gösterilmesi iş sözleşmesi ile çalıştığını göstermez.

Dosya içeriğine göre davacının, davalı nezdinde çalışması için 657 sayılı Kanun'un 89 uncu maddesinde belirtilen statü içinde ve Kaymakamlık onayı ile görevlendirilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Şu hâlde davacı ile davalı arasında iş sözleşmesi bulunduğundan söz edilemeyecektir. Bu durumda aradaki hukuki ilişki iş sözleşmesi, bir başka anlatımla işçi işveren ilişkisi olarak nitelendirilemeyeceğinden taraflar arasındaki ilişkinin statü hukukuna tâbi olduğunun kabulü gerekmektedir.

Taraflar arasındaki alacak davasından dolayı yapılan yargılama sonunda İlk Derece Mahkemesince davanın kabulüne karar verilmiştir.

Kararın davacı vekili ve davalı vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine, Bölge Adliye Mahkemesince tarafların istinaf başvurularının ayrı ayrı esastan reddine karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davalı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; müvekkilinin 26.01.2004 tarihinde davalı Bakanlık nezdinde usta öğretici olarak çalışmaya başladığını, iş sözleşmesinin 2018 yılı Ağustos ayında feshedildiğini, öğrencilerle ilgilenmesinin yanı sıra üretim işinde de çalıştırıldığını, taraflar arasında imzalanan sözleşmede davacının 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun (657 sayılı Kanun) 89 uncu maddesine göre birim saat ücreti karşılığı çalışacağı ve başka ücret ödenmeyeceğinin ve öğretim yılı sonunda sözleşmenin kendiliğinden sona ereceğinin kararlaştırıldığını, çalışma süresinin günlük 8, haftalık 40 saat olduğunu, hafta tatili ve resmî tatil günlerinde çalışma karşılığı olmaksızın ödenmesi gereken ücretlerin ödenmediğini, yarı yıl ve yaz tatillerinde çalışıp sadece eylül aylarında çalışmadığını, haftanın 5 günü, günlük 7,5 saat çalışıldığı esasıyla ücretlerin bordrolaştırılıp ödendiğini, iş ilişkisinin başlangıçtan itibaren belirsiz süreli olduğunu, 6772 Sayılı Devlet ve Ona Bağlı Müesseselerde Çalışan İşçilere İlave Tediye Yapılması ve 6452 Sayılı Kanunla 6212 sayılı Kanunun 2 nci Maddesinin Kaldırılması Hakkında Kanun (6772 sayılı Kanun)

uyarınca ilave tediye alacaklarının ödenmediğini ileri sürerek kıdem tazminatı, ayırimcılık tazminatı, yıllık izin ücreti alacağı, eksik ödenen ücret alacağı ve ilave tediye alacaklarının davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde; davacının müvekkili Kurum nezdindeki çalışmasının aralıksız olmadığını, bu konudaki davacı iddialarının gerçeği yansıtmadığını, davacının sadece kurs olduğu dönemlerde ve ders ücreti karşılığı belirli süreli görevlendirilmelerle çalıştığını ve çalışma döneminin bir yıldan az olduğunu, bu nedenle kıdem tazminatı ve yıllık izin ücretine hak kazanamayacağını, diğer alacak kalemlerinin de haksız ve dayanaksız olduğunu savunarak davanın reddini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile gerekçeleri itibarı ile olaya uygun ve denetime açık olduğu için 22.11.2021 tarihli bilirkişi ek raporunun hükme esas alındığı, davacının işveren nezdinde çalışması karşılığı kıdem tazminatına hak kazandığının tespit edildiği, davacının hizmet süresi ve ücretinin aksine delil ve iddia bulunmamakla Sosyal Güvenlik Kurumu kayıtları ile işyeri kayıtları dikkate alınarak tespit edildiği, dosya kapsamında davalı tarafça, yıllık izinlerin ödendiğine veyahut kullandırıldığına ilişkin imzalı izin defteri veya eşdeğer bir belge sunulmadığından, davacının işveren nezdinde çalışması karşılığı yıllık izne hak kazandığı, ücretin ödendiğini ispat külfetinin davalı işverene ait olduğu, davalı tarafça ücretin ödendiği davacının imzasını içerir belge veya banka kayıtları ile ispat edilmediğinden dosya kapsamında celp edilen banka kayıtları incelenmekle davacının bakiye ücret alacağına hak kazandığı, çalıştığı Kurumun 6772 sayılı Kanun kapsamında olduğu anlaşılacakla davacının ilave tediye ücretine hak kazandığı, eşit davranma borcuna aykırılığı ispat yükü işçide olduğu ve dosya kapsamında farklı ücret uygulamasının ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep veya benzeri sebeplere dayandığının ispat edilemediği gerekçeleriyle davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili ve davalı vekiliterafından istinaf başvurusunda bulunulmuştur.

B. İstinaf Sebepleri

1. Davacı vekili istinaf dilekçesinde özetle ayırimcılık tazminatı talebinin reddinin ve diğer alacak taleplerine ilişkin kısmen ret kararlarının isabetli olmadığını beyan ederek İlk Derece Mahkemesi kararının kaldırılmasını ve davanın tam kabulüne karar verilmesini talep etmiştir.

2. Davalı vekili istinaf dilekçesinde özetle davacının işçi statüsünde olmadığını, statü hukukuna tâbi olduğunu ve davanın idari yargıda görülmesi gerektiğini, talep konusu alacakların zamanaşımına uğradığını, kaldı ki davacının

belirli süreli iş sözleşmesi ile çalıştığını ve sürekli personel olmadığını; sadece kurs olan belirli dönemlerde kurs öğreticisi olarak görev yaptığını belirterek İlk Derece Mahkemesi kararının kaldırılmasını ve davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

C. Gerekçe ve Sonuç

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile davalı Bakanlık vekilince yargı yolunun caiz olmadığı, dava konusu uyuşmazlıkta idari yargının görevli olduğunu iddia edilmişse de Uyuşmazlık Mahkemesinin emsal içtihatları doğrultusunda adli yargının görevli olduğu, hüküm altına alınan alacakların zamanaşımına uğramadığı, davacının özlük dosyası kapsamında yer alan sözleşmelere, görevlendirme ve görev uzatma onay yazılarına, bordrolara, ödemelere ve ayrıca diğer kayıt ve belgelere göre usta öğretici olarak görev yaptığı sabit olduğundan iş sözleşmesinin yenilenmemesi sebebiyle feshedildiği ve davacının kıdem tazminatına hak kazandığı, yıllık izin kullanılmadığı tespitine göre bu alacağa hükmedilmesinde isabetsizlik bulunmadığı, içtihatlarla uygun şekilde tespit edilen ücretine göre fark ücret alacağının belirlendiği, 6772 sayılı Kanun gereğince ilave tediye alacağına hak kazandığı ve hesaplamalarda hata bulunmadığı, işverenin eşit davranma borcuna aykırı hareket ettiğinin davacı tarafça ispat edilemediği anlaşıldığından ayrımcılık tazminatı isteğinin reddinde hata görülmediği gerekçeleriyle tarafların istinaf başvurularının ayrı ayrı esastan reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

Davalı vekili temyiz başvuru dilekçesinde özetle istinaf başvurusundaki sebepleri tekrar etmiş, davacının işçi olmayıp statü hukukuna tâbi olduğunu beyan ederek ve resen nazara alınacak diğer nedenlerle Bölge Adliye Mahkemesi kararının bozulmasını talep etmiştir.

C. Gerekçe

1. Uyuşmazlık ve Hukuki Nitelendirme

Uyuşmazlık, davacının, statü hukukuna tâbi olup olmadığı, işçi sayılıp sayılmayacağı ve buna bağlı olarak yargı yolunun belirlenmesine ilişkindir.

2. İlgili Hukuk

1. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 369 uncu maddesinin birinci fıkrası ve 371 inci maddesi.
2. 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun (7036 sayılı Kanun) 5 inci maddesi.
3. 657 sayılı Kanun'un 89 uncu maddesi.
4. Milli Eğitim Bakanlığı Kurumlarında Sözleşmeli veya Ek Ders Görevi ile

Görevlendirilecek Uzman ve Usta Öğreticiler Hakkında Yönetmelik'in 5 inci maddesi.

3. Değerlendirme

1.Mahkemenin görevi gibi yargı yolu da kamu düzenine ilişkindir. Bu sebeple, yargılamanın her aşamasında yargı yolunun caiz olup olmadığının mahkemece resen gözetilmesi gerekir. Görülmekte olan bir davada iş mahkemesinin görevli olmadığı belirlenmesi hâlinde adli yargı görevli ise davanın göreve ilişkin dava şartı yokluğu nedeniyle usulden reddine ve dosyanın görevli hukuk mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi gerekir. Buna karşılık idari yargının görevli olması durumunda, davanın yargı yoluna ilişkin dava şartının mevcut olmaması sebebiyle nedeni ile usulden reddi kararı ile yetinilir; ayrıca gönderme kararı verilemez.

2. 657 sayılı Kanun'un 89 uncu maddesinde "*Her derecedeki eğitim ve öğretim kurumları ile Üniversite ve Akademi (Askeri Akademiler dâhil), okul, kurs veya yaygın eğitim yapan kurumlarda ve benzeri kuruluşlarda öğretmen veya öğretim üyesi bulunmaması halinde öğretmenlere, öğretim üyelerine veya diğer memurlara veyahut açıktan atanacaklara ücret ile ek ders görevi verilebilir. Ücretle okutulacak ders saatlerinin sayısı, ders görevi alacakların nitelikleri ve diğer hususlar ilgili Bakanlığın teklifi ve Bakanlar Kurulunun kararı ile tespit olunur,*" hükmü yer almaktadır.

3. Yukarıda yer alan düzenlemeye istinaden çıkarılan Milli Eğitim Bakanlığı Kurumlarında Sözleşmeli veya Ek Ders Görevi ile Görevlendirilecek Uzman ve Usta Öğreticiler Hakkında Yönetmelik'in 5 inci maddesinin ikinci fıkrasında da, uzman ve usta öğreticilere, 657 sayılı Kanun'un 89 uncu maddesi uyarınca 02.12.1998 tarihli ve 98/12120 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen ve Yöneticilerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Esaslar'da belirtilen miktarda, ek ders görevi verilebileceği düzenlenmiştir.

4. 7036 sayılı Kanun'un 5 inci maddesi uyarınca 4857 sayılı Kanun'a göre işçi sayılan kimselerle işveren veya işveren vekilleri arasında, iş sözleşmesinden veya 4857 sayılı Kanuna dayanan her türlü hak iddialarından doğan hukuk uyuşmazlıklarının çözüm yeri iş mahkemeleridir.

5. Davacının sosyal güvenlik hukuku yönünden 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında gösterilmesi iş sözleşmesi ile çalıştığını göstermez.

6. Dosya içeriğine göre davacının, davalı nezdinde çalışması için 657 sayılı Kanun'un 89 uncu maddesinde belirtilen statü içinde ve Kaymakamlık onayı ile görevlendirilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Şu hâlde davacı ile davalı arasında iş sözleşmesi bulunduğu söz edilemeyecektir. Bu durumda aradaki hukuki ilişki iş sözleşmesi, bir başka anlatımla işçi işveren ilişkisi olarak nitelendirilemeyeceğinden taraflar arasındaki ilişkinin statü hukukuna tâbi olduğunun kabulü gerekmektedir.

7. Bu maddi ve hukuki olgulara göre uyuşmazlığın çözüm yeri idari yargı olup Mahkemece davanın yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle usulden reddine karar verilmesi gerekirken uyuşmazlığın esası hakkında karar verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

1. Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının **ORTADAN KALDIRILMASINA,**

2. İlk Derece Mahkemesi kararının usulden **BOZULMASINA,**

Dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

23.01.2023 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.